DOI: https://doi.org/10.35774/econa2025.01.167 **JEL classification: L21, D81, O32, M21, G32**
UDC: 658:005.21:330.341.1

Тетяна СІМКОВА
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки повітряного транспорту,
Державний університет «Київський авіаційний інститут», Україна
E-mail: simkova.t.a@gmail.com
ORCID iD: 0000-0001-7949-0388

Юрій КОПЧА
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри економіки повітряного транспорту,
Державний університет «Київський авіаційний інститут», Україна
E-mail: yurii.kopcha@npp.nau.edu.ua
ORCID iD: 0000-0001-6639-6421

СТРАТЕГІЧНІ ІМПЕРАТИВИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМСТВА В УМОВАХ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ПІД ВПЛИВОМ НЕВИЗНАЧЕНОСТІ І РИЗИКІВ

Анотація

Вступ. У сучасних умовах високої невизначеності та посилення впливу ризиків проблема забезпечення економічної безпеки підприємств набуває особливої актуальності. Глобалізаційні, технологічні, екологічні та геополітичні виклики обумовлюють потребу у формуванні стратегічно орієнтованих моделей управління, здатних забезпечити адаптивність і стійкість бізнесу.

Мета статті полягає в ідентифікації та науковому обґрунтуванні стратегічних імперативів забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах інноваційного розвитку та зростаючих ризиків.

Методологічну основу дослідження становить системний та міждисциплінарний підхід до аналізу економічної безпеки підприємства в умовах інноваційного розвитку. Для досягнення поставленої мети використано сукупність загальнонаукових і спеціальних методів, які забезпечують комплексність і обґрунтованість отриманих результатів. Застосовано логічний метод, що дозволив вибудувати послідовність теоретико-аналітичного розгляду проблеми – від ідентифікації сутності економічної безпеки до формулювання стратегічних імперативів її забезпечення. Метод системного аналізу застосовано для структуризації складових економічної безпеки підприємства та визначення взаємозв'язків між внутрішніми й зовнішніми чинниками ризику. Це дозволило обґрунтувати системний підхід до формування адаптивної моделі управління. Методи стратегічного планування використано для побудови таблиці стратегічних імперативів, яка узагальнює ключові напрями управлінського впливу на забезпечення економічної безпеки в умовах невизначеності. Вони слугували основою для формування практичних рекомендацій. Крім того, було використано елементи ризик-орієнтованого аналізу при ідентифікації та класифікації загроз, що впливають на економічну безпеку підприємства. Це дозволило здійснити типологізацію внутрішніх і зовнішніх ризиків за джерелом походження та впливом на ключові параметри стійкості.

© Тетяна Сімкова, Юрій Копча, 2025

Отримано: 02.02.2025 р. **Рекомендовано до друку:** 09.03.2025 р. **Опубліковано:** 26.03.2025 р.

Ця стаття розповсюджується на умовах ліцензії Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0, яка дозволяє необмежене повторне використання, розповсюдження та відтворення на будь-якому носії, за умови правильного цитування оригінальної роботи.

Як цитувати: Сімкова Т., Копча Ю. Стратегічні імперативи забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах інноваційного розвитку під впливом невизначеності і ризиків. *Економічний аналіз.* 2025. Том 35. № 1. С. 167-177. DOI: https://doi.org/10.35774/econa2025.01.167

Результати. У статті здійснено класифікацію внутрішніх і зовнішніх загроз економічній безпеці підприємств, охарактеризовано її ключові компоненти та систематизовано чинники впливу. Обґрунтовано систему стратегічних імперативів, що включає диверсифікацію бізнесу, впровадження інновацій, фінансову стабільність, ризик-менеджмент, цифрову та регуляторну безпеку, партнерство й соціальну відповідальність. Запропоновано комплексний підхід до формування адаптивної моделі управління економічною безпекою, що підвищує стійкість підприємства у нестабільному середовищі.

Ключові слова: економічна безпека; стратегічні імперативи; ризики; інноваційний розвиток; стійкість підприємства; адаптивне управління; цифрова трансформація.

Вступ

У сучасних умовах трансформації глобального економічного середовища проблема забезпечення економічної безпеки підприємств набуває особливої ваги. Високий рівень невизначеності, геополітична напруженість, зростання частоти кризових явищ — як глобального, так і локального характеру — вимагають системного переосмислення підходів до захисту економічної стабільності суб'єктів господарювання. Особливої актуальності ця проблема набуває в Україні в умовах повномасштабної війни, енергетичної нестабільності, порушення ланцюгів постачання, кіберзагроз і зростання ризиків втрати фінансової стійкості підприємств.

Зважаючи на стратегічне значення економічної безпеки не лише для окремих суб'єктів, але й для забезпечення макроекономічної стабільності, проблема її підтримання дедалі активніше висвітлюється у напрямах державної політики. Зокрема, у стратегічних документах розвитку економіки України акцентовано увагу на необхідності підвищення стійкості бізнесу до ризиків, стимулювання цифровізації, зміцнення інноваційного потенціалу підприємств та розвиток системи управління ризиками.

У цьому контексті постає потреба в розробці ефективних стратегічних імперативів, які б забезпечували адаптивність, інноваційність та стійкість підприємств у довгостроковій перспективі. Саме вирішення вказаних викликів, а також пошук механізмів мінімізації ризиків і загроз становить предмет наукового дослідження цієї статті.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, присвячених стратегічному забезпеченню економічної безпеки підприємств, свідчить про зростаючу увагу науковців до розробки ефективних підходів у цій сфері. Зокрема, дослідники акцентують на важливості формування та реалізації стратегій, спрямованих на захист підприємств від внутрішніх та зовнішніх загроз, підвищення їхньої стійкості та конкурентоспроможності.

Одним із ключових аспектів є розробка антикризових стратегій, які дозволяють підприємствам ефективно адаптуватися до змін у ринковому середовищі та забезпечувати стабільний розвиток. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М., Ареф'єв С. О., Петровська С. В. та Колесников С. О. у своїх працях аналізують антикризові політики як засіб забезпечення економічної безпеки, підкреслюючи важливість стратегічного планування та адаптаційних механізмів у сучасних умовах [7; 8].

Інший підхід пропонують Ареф'єва О. В., Байдала В. В., Якимовська А. В., які досліджують етапи формування та реалізації стратегії забезпечення економічної безпеки підприємства. Вони визначають послідовність дій, починаючи від аналізу середовища функціонування підприємства до оцінки та контролю виконання обраної стратегії, що сприяє підвищенню ефективності управління економічною безпекою [1; 2].

Дячков, Д., Потапюк, І., Капран, І., Калинюк В. у своїх роботах акцентують увагу на необхідності застосування стратегічного підходу до забезпечення економічної безпеки підприємств. Вони пропонують різні стратегії, такі як юридично-силова, ресурсно-функціональна, системно-диверсифікована, ринково-логістична та структурно-збалансована, які можуть бути адаптовані залежно від специфіки та потреб конкретного підприємства [4; 6].

Загалом, сучасні дослідження підкреслюють важливість стратегічного підходу до управління економічною безпекою підприємств, що

включає розробку та впровадження адаптивних стратегій, здатних забезпечити стійкість та розвиток підприємств в умовах динамічного ринкового середовища.

Незважаючи на значну кількість досліджень у сфері економічної безпеки підприємств, залишається відкритим питання розробки ефективних стратегічних підходів до її забезпечення в умовах невизначеності та ризиків.

Мета та завдання дослідження

Метою дослідження є ідентифікація та обґрунтування стратегічних імперативів забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах інноваційного розвитку та зростаючої невизначеності.

Для досягнення поставленої мети в дослідженні визначено такі завдання:

- систематизувати теоретичні засади економічної безпеки підприємства;
- дослідити зовнішні та внутрішні загрози і чинники, що впливають на економічну безпеку в умовах динамічного середовища;
- проаналізувати сучасні підходи до стратегічного управління ризиками;
- обґрунтувати ключові стратегічні імперативи, спрямовані на зміцнення економічної безпеки підприємств;
- розробити рекомендації щодо формування адаптивної моделі управління, що поєднує цифровізацію, інноваційність, фінансову стабільність та соціальну відповідальність.

Виклад основного матеріалу дослідження

Економічна безпека є критично важливим елементом національної безпеки будь-якої країни. Вона включає в себе здатність держави забезпечувати економічну стабільність, фінансову незалежність, конкурентоспроможність на міжнародній арені та ефективне функціонування ключових економічних секторів [10].

У XXI столітті глобалізація, розвиток технологій, економічні кризи, пандемії, геополітичні конфлікти та екологічні загрози створюють нові виклики для економічних систем держав. У зв’язку з цим необхідно розробляти та впроваджувати ефективні механізми управління ризиками та захисту економічної стабільності.

Економічна безпека є складним багатогранним поняттям, яке включає в себе різні аспекти функціонування економіки. Вона визначається як здатність держави забезпечувати економічний суверенітет, стійке функціонування ринкових механізмів, макроекономічну стабільність та конкурентоспроможність на міжнародному рівні [11].

Основними критеріями економічної безпеки є:

- стабільність фінансової системи;
- низький рівень залежності від зовнішніх факторів;
- ефективність державного управління економікою;
- здатність адаптуватися до зовнішніх викликів.

Економічна безпека підприємства включає кілька ключових компонентів, які взаємопов’язані та впливають один на одного [3; 14].

Фінансова безпека є одним із ключових компонентів і включає стабільність фінансових потоків, ліквідність, мінімізацію боргового навантаження та ефективне управління капіталом. Виробнича безпека передбачає наявність сучасних технологій, безперебійне постачання сировини, енергоефективність та контроль якості продукції. Технологічна безпека забезпечується інноваційністю, захистом інтелектуальної власності та адаптацією до змін у ринковому середовищі.

Кадрова безпека пов’язана з формуванням професійного колективу, низькою плинністю кадрів, ефективною системою мотивації та підвищенням кваліфікації персоналу. Інформаційна безпека включає захист комерційної та корпоративної інформації, протидію кібератакам і промисловому шпигунству [15].

Екологічна безпека стає дедалі важливішою складовою та передбачає дотримання екологічних стандартів, мінімізацію шкідливого впливу на довкілля та використання екологічно чистих технологій. Соціальна безпека пов’язана зі створенням сприятливих умов праці, забезпеченням соціального захисту працівників та підтримкою корпоративної культури.

Ринкова безпека включає стабільність позицій підприємства на ринку, диверсифікацію ризиків, маркетингові стратегії та аналіз конкурентного середовища. Інвестиційна безпека передбачає ефективне залучення та використання інвестицій, розширення джерел фінансування та управління інвестиційними ризиками.

Комплексне поєднання всіх цих компонентів дозволяє підприємству ефективно функціонувати, адаптуватися до змін та забезпечувати свою довгострокову конкурентоспроможність. Усі ці компоненти взаємодіють між собою, формуючи загальну систему економічної безпеки, яка дозволяє ефективно протидіяти внутрішнім і зовнішнім викликам та забезпечувати стабільний розвиток країни.

Основні фактори та загрози, що впливають на економічну безпеку підприємства наведено на рис. 1.

Серед основних загроз для економічної безпеки можна виокремити:

- глобальні економічні кризи – дестабілізація фінансових ринків та падіння економічної активності;
- технологічні виклики – цифровізація економіки, кіберзагрози та зростання ролі штучного інтелекту;
- геополітичні ризики – санкції, торговельні війни, конфлікти;
- кліматичні зміни – необхідність переходу на екологічно чисті технології та адаптація до нових умов.

Економічна безпека підприємства залежить від багатьох умов і може бути під загрозою як через внутрішні, так і через зовнішні загрози. Внутрішні загрози включають фінансові ризики, які пов’язані з нестачею обігових коштів, низькою платоспроможністю та високим рівнем заборгованості. Корупція та шахрайство можуть призводити до розкрадання ресурсів і маніпуляцій із фінансовою звітністю. Низька конкурентоспроможність через застарілі технології, неефективне управління та слабкий маркетинг також створює загрозу для стабільності підприємства. Важливим фактором ризику є витік конфіденційної інформації, промислове шпигунство та недобросовісні співробітники. Кадрові проблеми, такі як висока плинність кадрів, низький рівень кваліфікації персоналу та саботаж, можуть негативно впливати на роботу компанії. Додатковими внутрішніми загрозами є тіньова діяльність, ухилення від сплати податків, юридичні проблеми, порушення законодавства, зношеність основних фондів та недостатня диверсифікація, коли підприємство залежить від одного постачальника, клієнта або ринку [5].

Зовнішні загрози включають економічну нестабільність, інфляцію, зміни валютного курсу та фінансові кризи, які можуть суттєво вплинути на прибутковість підприємства. Конкурентний тиск проявляється у вигляді агресивних дій конкурентів, демпінгу та витіснення з ринку. Зміни в законодавстві можуть призводити до посилення податкового навантаження та введення нових регуляторних вимог. Проблеми з постачанням, такі як зростання цін на сировину та перебої у логістиці, також є значними викликами. Торгова ізоляція у вигляді санкцій, митних обмежень і змін у міжнародних угодах може ускладнити діяльність компанії. Додатково, зростають загрози кібератак та інформаційних злочинів, включаючи хакерські атаки, витік даних та шахрайські дії. Соціально-політичні ризики, такі як страйки, військові конфлікти та політична нестабільність, також можуть суттєво впливати на діяльність підприємства. Окрім цього, не можна виключати форс-мажорні обставини, такі як природні катастрофи, епідемії та техногенні аварії, які можуть призвести до серйозних фінансових втрат і зупинки виробництва [12].

На економічну безпеку підприємства впливають як внутрішні, так і зовнішні фактори. Внутрішні фактори включають фінансову стабільність, ефективне управління ресурсами, рівень технологічного розвитку, якість кадрової політики, захист комерційної інформації, рівень диверсифікації бізнесу, маркетингову стратегію та якість продукції чи послуг. Важливу роль відіграє ефективність управління, стратегічне планування та юридичний захист підприємства.

Зовнішні фактори охоплюють економічну ситуацію в країні, рівень конкуренції, державне регулювання, політичну стабільність, світові економічні тенденції, торгову політику, соціальні зміни, науково-технічний прогрес, екологічні умови та рівень розвитку

інфраструктури. Крім того, підприємства залежать від стабільності фінансових ринків, доступності кредитних ресурсів, змін у податковій системі та міжнародних санкцій [9].

Проведене дослідження зазначає, що умовах сучасної економіки, яка характеризується швидкими технологічними змінами, глобалізацією, нестабільністю ринків та високими ризиками, забезпечення економічної безпеки підприємства потребує стратегічного підходу. Інноваційний розвиток додає додаткові виклики, адже вимагає адаптивності, гнучкості управлінських рішень та ефективного ризик-менеджменту. Для цього підприємствам необхідно враховувати низку стратегічних імперативів, що наведені у табл. 1.

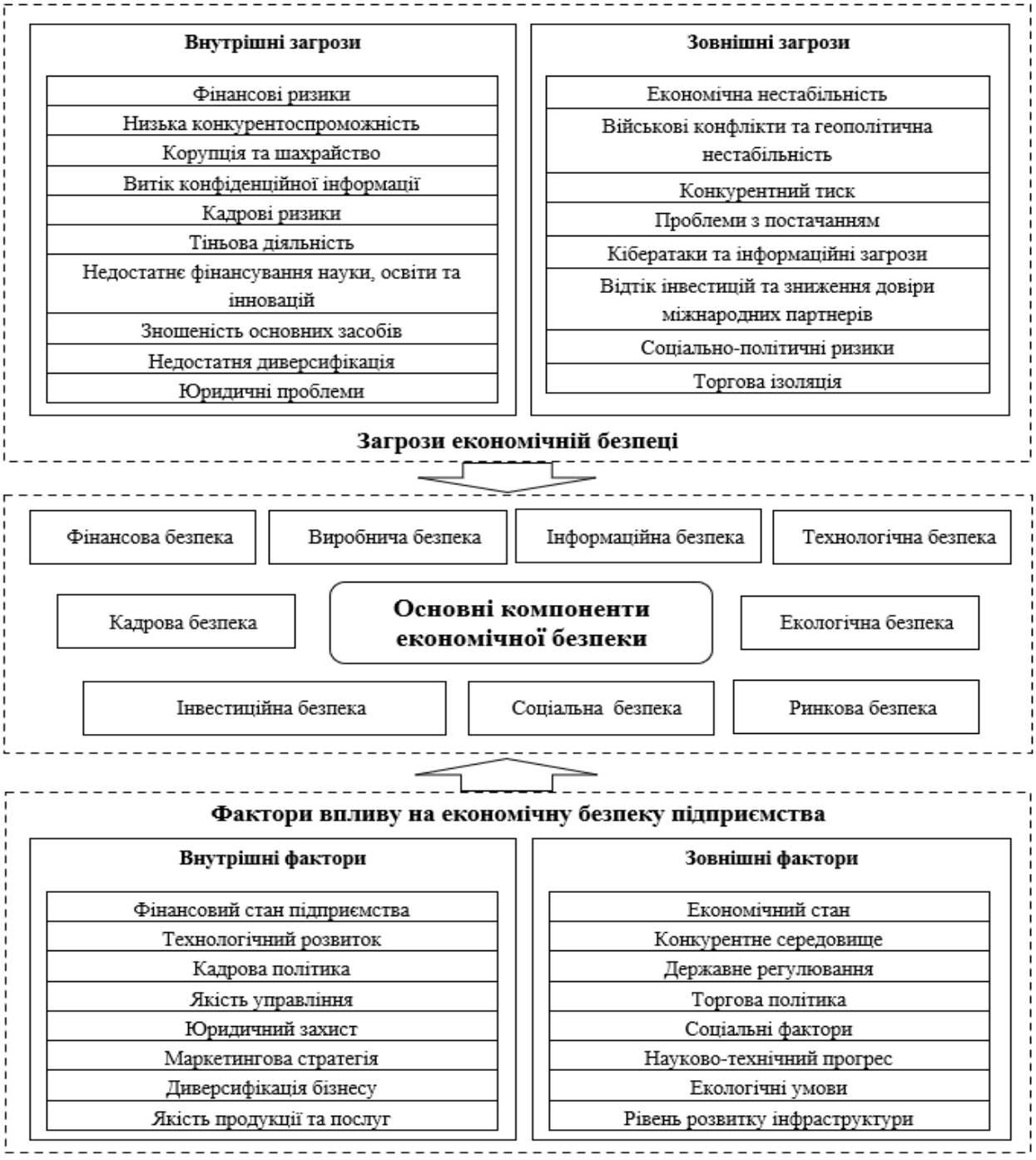

Рис. 1. Комплексний підхід до визначення загроз і факторів впливу на економічну безпеку підприємства

Джерело: авторська розробка.

Таблиця 1. Стратегічні імперативи забезпечення економічної безпеки підприємства

Складові	Характеристика
Диверсифікація бізнесу та ринків	Забезпечення економічної безпеки підприємства потребує розширення ринків збуту, розвитку нових сегментів бізнесу та зменшення залежності від одного джерела доходу або одного постачальника.
Інноваційний менеджмент та технологічне оновлення	Впровадження сучасних технологій, цифрова трансформація, автоматизація виробничих процесів та застосування інноваційних бізнес-моделей підвищують конкурентоспроможність та стійкість до зовнішніх ризиків.
Гнучкість та адаптивність управління	В умовах невизначеності підприємства повинні використовувати адаптивні управлінські моделі, швидко реагувати на зміни ринку та переглядати стратегії відповідно до нових умов
Ризик-менеджмент та антикризове управління	Системний моніторинг ризиків, їх аналіз та впровадження механізмів мінімізації дозволяють підприємству уникати критичних ситуацій та забезпечувати стійкість у довгостроковій перспективі.
Фінансова стабільність та стратегічне управління ресурсами	Ефективне управління фінансами, оптимізація витрат, створення резервних фондів та пошук альтернативних джерел фінансування допомагають підприємству зберігати стійкість у періоди економічної нестабільності.
Цифрова безпека та кіберзахист	Захист інформаційних систем, персональних та корпоративних даних від кібератак та промислового шпигунства є критично важливим для стабільності підприємства, особливо у сфері інновацій.
Стратегічні партнерства та колаборація	Співпраця з науковими установами, венчурними фондами, інноваційними стартапами та міжнародними компаніями дозволяє підприємству залучати новітні технології та розширювати ринкові можливості.
Юридична та регуляторна відповідність	Дотримання міжнародних стандартів, національного законодавства та антикорупційних заходів зменшує ризики штрафів, санкцій та правових проблем, що можуть вплинути на фінансовий стан підприємства.
Соціальна відповідальність та сталий розвиток	Використання принципів екологічної безпеки, відповідальне ставлення до суспільства та корпоративна соціальна відповідальність допомагають формувати позитивний імідж підприємства та підвищувати його конкурентоспроможність.
Прогнозування та стратегічне планування	Впровадження систем аналітики, прогнозування ринкових тенденцій та стратегічного планування допомагає підприємству бути готовим до можливих загроз і використовувати нові можливості.

Джерело: авторська розробка.

Забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах інноваційного розвитку та впливу невизначеності й ризиків вимагає стратегічного підходу, що поєднує гнучкість управління, адаптивність до змін, технологічне оновлення та ефективний ризик-менеджмент. Диверсифікація бізнесу та ринків допомагає зменшити залежність від одного джерела доходу та мінімізувати потенційні втрати. Впровадження інноваційних технологій і цифрова трансформація сприяють підвищенню конкурентоспроможності, ефективності виробництва та стійкості до ринкових коливань [13].

Одним із ключових аспектів є фінансова стабільність, яка забезпечується ефективним управлінням ресурсами, оптимізацією витрат та створенням резервних фондів. Гнучкість та

адаптивність управління дозволяють швидко реагувати на зміни ринку, адаптувати стратегії до нових умов і приймати виважені рішення. Системний ризик-менеджмент і антикризове управління дають змогу аналізувати загрози, прогнозувати потенційні ризики та своєчасно вживати заходів для їхньої мінімізації.

Цифрова безпека відіграє важливу роль у захисті корпоративних даних та інформаційних систем від кібератак і промислового шпигунства, що особливо актуально для підприємств, які розвивають інноваційні технології. Важливим стратегічним кроком є створення партнерських відносин із науковими установами, міжнародними компаніями та стартапами для залучення новітніх рішень та розширення ринкових можливостей.

Юридична та регуляторна відповідність сприяють зменшенню правових ризиків, штрафів і санкцій, що можуть негативно вплинути на фінансовий стан підприємства. Дотримання міжнародних стандартів і впровадження принципів сталого розвитку дозволяють формувати позитивний імідж, підвищувати довіру споживачів і партнерів, а також сприяти зниженню екологічних ризиків.

Стратегічне планування та прогнозування є невід'ємною частиною управління економічною безпекою, оскільки дають можливість аналізувати ринкові тенденції, передбачати потенційні загрози та розробляти сценарії розвитку. Комплексний підхід, що включає управління ризиками, інноваційний розвиток, фінансову стійкість і соціальну відповідальність, дозволяє підприємству зменшити загрози, адаптуватися до змін і забезпечити довгострокову економічну безпеку.

В умовах невизначеності та інноваційного розвитку підприємство має формувати стратегічно орієнтовану модель управління, що поєднує адаптивність, ризик-менеджмент, інноваційний розвиток та ефективне використання ресурсів. Реалізація зазначених імперативів дозволить знизити загрози, підвищити конкурентоспроможність та забезпечити довгострокову економічну безпеку.

Висновки та перспективи подальших розвідок

Забезпечення економічної безпеки підприємства в умовах інноваційного розвитку та високої невизначеності вимагає комплексного стратегічного підходу, що поєднує гнучке управління, ефективний ризик-менеджмент, технологічні інновації та фінансову стабільність. Успішне підприємство має бути адаптивним до змін ринкового середовища, впроваджувати сучасні технології, розширювати ринки та використовувати диверсифіковані бізнес-моделі для мінімізації загроз.

Важливим аспектом є прогнозування ризиків та їх своєчасне усунення, що передбачає аналіз ринкових тенденцій, оцінку потенційних загроз і розробку стратегій реагування. Дотримання юридичних норм, інформаційна безпека, екологічна відповідальність і соціальна орієнтованість також сприяють зміцненню позицій підприємства та його стійкості до зовнішніх викликів.

Таким чином, у сучасних умовах підприємство повинно бути не лише конкурентоспроможним, але й стратегічно стійким, що передбачає активну роботу над зниженням ризиків, розвиток інноваційного потенціалу та впровадження ефективних управлінських підходів. Лише цілісний підхід до економічної безпеки дозволить підприємству забезпечити стабільний розвиток, фінансову незалежність та довгострокову ефективність у мінливих умовах ринку.

Проведене дослідження окреслило стратегічні орієнтири забезпечення економічної безпеки підприємств в умовах інноваційного розвитку, однак водночас виявило низку напрямів, що потребують подальшої наукової розробки. Зокрема, актуальними залишаються питання кількісної оцінки ефективності впровадження стратегічних імперативів та побудови інтегрованих економіко-математичних моделей оцінки ризиків і стійкості підприємств у динамічному середовищі.

Подальші наукові розвідки доцільно зосередити на розробці методичних підходів до діагностики економічної безпеки в умовах

цифрової трансформації, формалізації алгоритмів прийняття стратегічних рішень в умовах багатофакторної невизначеності, а також моделюванні сценаріїв адаптаційного розвитку підприємств із врахуванням технологічних та екологічних викликів.

Окремої уваги заслуговує дослідження ролі інституційного середовища, зокрема правового та регуляторного поля, у забезпеченні економічної безпеки суб'єктів господарювання. Не менш важливою є проблематика формування індикаторів сталого функціонування та раннього попередження кризових явищ у системі управління економічною безпекою.

Таким чином, подальші наукові розробки мають бути спрямовані на міждисциплінарну інтеграцію інструментарію стратегічного менеджменту, ризик-менеджменту, інноваційного розвитку та цифрової аналітики з метою підвищення ефективності прийняття управлінських рішень у контексті економічної безпеки підприємства.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Ареф'єва О., Пілецька С., Сімкова Т., Шабалтун М. Розробка і прийняття стратегічних рішень підприємства через формування інноваційних моделей розвитку при забезпеченні економічної безпеки. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. № 4. С. 1-11. DOI: https://doi.org/10.35774/econa2024.04.001
2. Байдала В. В., Якимовська А. В. Стратегічне управління економічною безпекою підприємств. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 3. С. 241–245. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-36
3. Витвицька О. Д., Сливінська О. Б. Основи формування системи управління економічною безпекою підприємства. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2023. Том 8. № 3. С. 251–255. DOI: https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-38
4. Дячков, Д., Потапюк, І., Капран, І. Економічна безпека в системі стратегічного управління підприємством. *Економіка та суспільство*. 2021. №24. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-7
5. Зіненко, К., Кобєлєва, Т. Економічна безпека підприємства: методологічна сутність та складові формування. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут» (економічні науки)*. 2022. №4. С. 9–16. https://doi.org/10.20998/2519-4461.2022.4.9
6. Калинюк В. Концептуальні аспекти механізму формування стратегій адаптації економічної безпеки при неотехнологічному відтворенні. *Економічний аналіз*. 2024. Том 34. No 4. С. 501-510.
7. Пілецька С. Т., Коритько Т. Ю., Кравчук Н. М. Механізм забезпечення економічної безпеки підприємства. *Вісник економічної науки України*. 2022. № 1 (42). С. 64–69. DOI: https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).64-69.
8. Пілецька С. Т., Ареф'єв С. О., Петровська С. В., Колесников С. О. Стратегічне забезпечення економічної безпеки підприємств в контексті цифровізації економіки України. *Проблеми економіки*. 2024. No2. С. 181–190. DOI:https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-181-190
9. Прохорова В., Крутова А., Дяченко К. Економічна безпека підприємств України в умовах дестабілізаційного розвитку. *Адаптивне управління: теорія і практика. Серія «Економіка»*. 2022. №. 14 (28). С. 112 – 128.

10. Сімкова Т. О., Копча Ю. Ю. Вплив інтелектуалізації на економічну поведінку суб'єктів господарювання в умовах розвитку організаційно-економічного забезпечення економічної безпеки. *Здобутки економіки: перспективи та інновації*, 2024. № 11. https://doi.org/10.5281/zenodo.15015044

11. Тульчинська С. О., Солосіч О. С., Чорній В. В. Вплив діджиталізації управлінських процесів на систему забезпечення економічної безпеки підприємства. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 9. С. 54–58. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.9.54

12. Arefieva O., Tytykalo V., Kalyniuk V., Sytnik N., Gnitetskyi I. Formation of the Adaptive Management System for the Economic Security of Enterprises in the COVID-19 Context. *Journal of the University of Zulia*, 2023. No 14 (40), pp. 539-554. DOI: https://doi.org/10.46925//rdluz.40.30.

13. Kuzior A, Arefieva O, Vovk O, Brożek P. Innovative Development of Circular Systems While Ensuring Economic Security in the Industry. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*. 2022. №8(3):139. https://doi.org/10.3390/joitmc8030139

14. Pohrebniak, A; Tkachenko T , Arefieva O , Karpenko O. ChubA. Formation of a Competitive Paradigm of Ensuring Economic Security of Industrial Enterprises in the Conditions of Formation of Circular Economy. *International Journal of Computer Science and Network Security*, VOL.21 No.9, September 2021 P. 118-124. http://paper.ijcsns.org/07_book/202109/20210916.pdf

15. Shumilo O., Babenko V., Liubokhynets L., Volovelska I., Arefieva O. Method of Enterprise Economic Security Evaluation. *Studies of Applied Economics*. 2021. Vol. 39 No 7. URL: http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4998.

REFERENCES

1. Arefieva, O., Piletska, S., Simkova, T., & Shabaltun, M. (2024). Development and adoption of strategic decisions of the enterprise through the formation of innovative development models in ensuring economic security. *Economic Analysis*, 34(4), 1–11. https://doi.org/10.35774/econa2024.04.001

2. Baidala, V. V., & Yakymovska, A. V. (2023). Strategic management of enterprise economic security. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 8(3), 241–245. https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-36

3. Vytvytska, O. D., & Slyvinska, O. B. (2023). Fundamentals of the formation of an economic security management system of an enterprise. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 8(3), 251–255. https://doi.org/10.36887/2415-8453-2023-3-38

4. Diachkov, D., Potapiuk, I., & Kapran, I. (2021). Economic security in the system of strategic enterprise management. *Economy and Society*, (24). https://doi.org/10.32782/2524-0072/2021-24-7

5. Zinenko, K., & Kobielieva, T. (2022). Economic security of an enterprise: Methodological essence and formation components. *Bulletin of the National Technical University «Kharkiv Polytechnic Institute» (Economic Sciences)*, (4), 9–16. https://doi.org/10.20998/2519-4461.2022.4.9

6. Kalyniuk, V. (2024). Conceptual aspects of the mechanism for forming adaptation strategies for economic security under neo-technological reproduction. *Economic Analysis*, 34(4), 501–510.

7. Piletska, S. T., Korytko, T. Y., & Kravchuk, N. M. (2022). Mechanism for ensuring economic security of an enterprise. *Bulletin of Economic Science of Ukraine*, 1(42), 64–69. https://doi.org/10.37405/1729-7206.2022.1(42).64-69

8. Piletska, S. T., Arefiev, S. O., Petrovska, S. V., & Kolesnikov, S. O. (2024). Strategic support of enterprise economic security in the context of the digitalization of Ukraine's economy. *Problems of Economy*, (2), 181–190. https://doi.org/10.32983/2222-0712-2024-2-181-190

9. Prokhorova, V., Krutova, A., & Diachenko, K. (2022). Economic security of Ukrainian enterprises under conditions of destabilizing development. *Adaptive Management: Theory and Practice. Series: Economics*, 14(28), 112–128.

10. Simkova, T. O., & Kopcha, Y. Y. (2024). The impact of intellectualization on the economic behavior of business entities in the development of organizational and economic support for economic security. *Achievements of Economy: Prospects and Innovations*, (11). https://doi.org/10.5281/zenodo.15015044

11. Tulchynska, S. O., Solosich, O. S., & Chornii, V. V. (2021). The impact of digitalization of management processes on the system of enterprise economic security. *Investments: Practice and Experience*, (9), 54–58. https://doi.org/10.32702/2306-6814.2021.9.54

12. Arefieva, O., Tytykalo, V., Kalyniuk, V., Sytnik, N., & Gnitetskyi, I. (2023). Formation of the adaptive management system for the economic security of enterprises in the COVID-19 context. *Journal of the University of Zulia*, 14(40), 539–554. https://doi.org/10.46925//rdluz.40.30

13. Kuzior, A., Arefieva, O., Vovk, O., & Brożek, P. (2022). Innovative development of circular systems while ensuring economic security in the industry. *Journal of Open Innovation: Technology, Market, and Complexity*, 8(3), 139. https://doi.org/10.3390/joitmc8030139

14. Pohrebniak, A., Tkachenko, T., Arefieva, O., Karpenko, O., & Chub, A. (2021). Formation of a competitive paradigm of ensuring economic security of industrial enterprises in the conditions of formation of circular economy. *International Journal of Computer Science and Network Security*, 21(9), 118–124. http://paper.ijcsns.org/07_book/202109/20210916.pdf

15. Shumilo, O., Babenko, V., Liubokhynets, L., Volovelska, I., & Arefieva, O. (2021). Method of enterprise economic security evaluation. *Studies of Applied Economics*, 39(7). http://ojs.ual.es/ojs/index.php/eea/article/view/4998

Tetiana Simkova, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Air Transport Economics, State University «Kyiv Aviation Institute», Ukraine
Yurii Kopcha, PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Air Transport Economics, State University «Kyiv Aviation Institute», Ukraine

Strategic imperatives of ensuring economic security of an enterprise in the context of innovative development under the influence of uncertainty and risks

Abstract
Introduction. In the current context of high uncertainty and increasing risk exposure, the issue of ensuring the economic security of enterprises is gaining particular relevance. Globalization, technological advancement, environmental changes, and geopolitical challenges necessitate the development of strategically oriented management models capable of ensuring business adaptability and resilience.
Purpose. The purpose of the article is to identify and scientifically substantiate strategic imperatives for ensuring the economic security of enterprises under conditions of innovative development and escalating risks.

Methodology. The research is based on a systemic and interdisciplinary approach to the analysis of enterprise economic security in the context of innovation-driven growth. To achieve this goal, a set of general scientific and specialized methods was applied, ensuring a comprehensive and well-founded analysis. A logical method was used to structure the theoretical and analytical review — from identifying the essence of economic security to formulating strategic imperatives for its provision. A systems analysis method was employed to structure the components of economic security and determine the interconnections between internal and external risk factors. This enabled the justification of a systemic approach to the development of an adaptive management model. Strategic planning methods were used to construct a table of strategic imperatives that generalizes key areas of managerial influence in conditions of uncertainty and served as a foundation for practical recommendations. Additionally, elements of risk-based analysis were applied to identify and classify threats to economic security, allowing for the typology of internal and external risks based on their origin and impact on key resilience parameters.

Results. The article presents a classification of internal and external threats to enterprise economic security, outlines its key components, and systematizes influencing factors. A system of strategic imperatives is substantiated, including business diversification, innovation implementation, financial stability, risk management, digital and regulatory security, partnerships, and social responsibility. A comprehensive approach is proposed for building an adaptive economic security management model that enhances enterprise resilience in a volatile environment.

Keywords: economic security; strategic imperatives; risks; innovation-driven development; enterprise resilience; adaptive management; digital transformation.

Cite as: Simkova, T., and Kopcha, Y. (2025). Strategic imperatives of ensuring economic security of an enterprise in the context of innovative development under the influence of uncertainty and risks. *Economic analysis,* 35 (1), 167-177. DOI: https://doi.org/10.35774/econa2025.01.167